

Відлуння прем'єри: про перегук II світової війни та сучасності у виставі «Блакитно-бузковий будинок» театру EX LIBRIS

Ключові слова: театр, драма-фантазія, байопік в театрі, символ, культура, Латвія, Аспазія, Райніс, Макс Кривцов.

Анотація: стаття висвітлює творчу лабораторію молодіжного театру EX LIBRIS, деталізує процес постановки та презентації вистави «Блакитно-бузковий будинок», що присвячена життю і творчості латвійських культурних діячів – Райнісу й Аспазії.

8 червня, у суботу відбулася довгоочікувана інтелігенцією міста Чернігова прем'єра вистави «Блакитно-бузковий будинок», запропонована молодіжним театром EX LIBRIS, який діє на базі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Цей творчий колектив існує вже більше десяти років і чи не кожного театрального сезону дарує поціновувачам прекрасного драму-біографію. Довженко і Леся Українка, Бетховен і Паганіні, Олександр Мурашко і... хто на цей раз?

Дозволимо цитату з драми-фантазії: «Колись давно на березі Балтійського моря жила одна маленька дівчинка. Казка про неї не входила у плани літературних фей, тому дівчинка виросла й написала про себе казку сама». Казку про тернистий шлях провінційної попелюшки до літературного Олімпу та велике кохання, яке їй вдалося пронести крізь все життя. Так було створено казку для дорослих у блакитно-бузкових тонах, присвячену життю та долі великої латвійської поетеси та драматургині Аспазії.

Можна схарактеризувати шлях цього театрального сезону в EX LIBRIS так: від експерименту – до традиції, від пошуків нових екстравагантних форм – до благородної класики театру.

Актуальна драма-фантазія "Блакитно-бузковий будинок", створена за мотивами біографії латвійської поетеси Аспазії, тримається кредо, проголошеного ще великим Кобзарем: «І чужого навчайтеся, і свого не цурайтеся». Тобто на часі пізнавати символічні фігури тих націй, які морально і матеріально підтримують Україну у нелегкому випробуванні – російсько-українській війні. Латвія – одна з таких країн. А поетеса Аспазія – це талановита, незламна жінка, яка разом зі своїм чоловіком, поетом та й політичним діячем Райнісом стали символами національного спротиву Латвії. Перед глядачами постали чотири періоди життя

та становлення непересічної особистості та перетворення уродженої Йоханни Емілії Лізете на велику Аспазію, яку в постановці грають чотири акторки.

Народ та уряд Латвії з перших днів повномасштабного вторгнення зайняли чітку й однозначну позицію щодо підтримки України у боротьбі зі спільним ворогом. Країни Балтії так само потерпали від Імперії Зла, і зараз хижі око націлене на них. Тому ця вистава – жест дружби, солідарності та поваги до усіх латвійців та латвійок, чия допомога для нас – безцінна.

Драматургом виступила художня керівниця театру Ex Libris Марина Каранда. Режисерка-постановниця, Ольга Мелашенко консультувалася як з автором, так і з Євгеном Бондарем, професійним куратором театру, доки актор не був мобілізований до лав ЗСУ. Звукорежисер Анатолій Новак застосував універсальний синтез класики і сучасності, адже у виставі звучала музика Ремо, Паулза, багатьох інших європейців. Усе високохудожнє, окрім російської музики, дозволено було у музичному супроводі. Світлографом та відеографом була Лілія Ярмош, яка додала шарму виставі, грамотно працюючи з освітленням.

Глядачу, далекому від заглиблення у латвійську культуру, як вдалий рекламний хід, запропоновано було уявити альтернативно-історичне диво. Наприклад, весілля Лесі Українки і ... Володимира Винниченка! Так від цього припущення і стає зрозумілим такий прецедент. Два живі символи культури, освіти і незалежності Латвії були у законному шлюбі. Драматургиня дозволила собі бути дерзновенною і за листами, віршами та спогадами нафантазувала історію: як би це кохання могло відчуватися сьогодні.

У виставі "Блакитно-бузковий будинок" глядачі познайомилися з чотирма періодами життя Аспазії, уродженої Йоханни Емілії Лізете Розенберг, розділеними відповідно до 4-х сезонів року. Весна – юна Йоханна, яка робить перші кроки в поезії (виконавиця ролі – Наталя Костюк). Літо – молода Емілія, журналістка та відома поетка (актриса ролі Євгенія Ребенок). Осінь – зріла Лізете, визнана мисткиня (артистка Вікторія Похилець). Зима – літня Аспазія, берегиня літературного спадку свого чоловіка (виконала Крістіна Чорна). Ці чотири портрети, написані у різні роки життя видатної жінки, допоможуть скласти її цілісний образ.

Також родзинкою драми-фантазії стало включення віршів сучасного українського поета Макса Кривцова, який загинув цього року на полі бою, боронячи Україну. Так молодіжний аматорський театр EX LIBRIS сміливо зіставляє події 1943 року і 2024, підштовхує глядача гостріше відчувати потребу у збереженні і примноженні культури, яка надихає на перемогу.